

Procés històric de les *Normes de Castelló* i significació actual⁶³

Quan es consideren els esdeveniments posteriors a l'acord que ara es commemora, la primera afirmació que cal fer és que les *Normes de Castelló* han estat un dels esdeveniments positius més transcendents en la història del País Valencià contemporani.

Tot i les enormes dificultats per què ha passat —i encara passa— l'ús de la llengua catalana en aquest territori, tot i la precarietat amb què s'ha desenvolupat, podem fàcilment imaginar que, sense aquell acord, les dificultats i la precarietat haurien estat molt majors.

I això és així perquè les que anomenem *Normes de Castelló* responien a una necessitat social, minoritària però real, que tenia un sentit doble. D'una banda, es tractava d'adoptar un codi ortogràfic únic per a tots els qui, al País Valencià, escrivien la llengua pròpia. D'una altra, s'havia de connectar de manera directa la tria amb la codificació que ja era vigent al Principat i, en alguna mesura, també a les Illes: les *Normes de l'Institut d'Estudis Catalans*, del 1913, que ja el 1915 havien estat reproduïdes i saludades amb alegria pel castellonenc Josep Ribelles Comín en la seua *Bibliografia de la llengua valenciana* i que de seguida foren emprades per editorials, revistes i escriptors en aquesta part del riu de la Sénia. Per exemple, la col·lecció «Biblioteca València», creada el 1916 pel mateix Ribelles, l'Editorial Valenciana, apareguda el 1918, pròxima al partit Unió Valencianista, molt vinculat a la Lliga, la Societat Castellonenca de Cultura, ja des de la seua fundació el 1919, la revista cultural *Taula de Lletres Valencianes* (1927-1930), la col·lecció «Nostra Novel·la», l'editorial L'Estel (1928), el setmanari *Avant*, iniciat el 1930 com a òr-

63. Intervenció en la taula rodona «Una llengua normativitzada: una societat normalitzada?».

gan de l'Agrupació Valencianista Republicana, el mensual *Acció Valenciana*, editat entre 1931 i 1932, com a portaveu d'un organisme de renovació universitària, el setmanari *El Camí*, entre 1932 i 1934, i altres iniciatives que no cal ara enumerar. Un altre castellanenc, Lluís Revest i Corzo, redactor del text normatiu aprovat el 1932, afirmava en el seu llibre *La llengua valenciana* (1930): «[L]'únic sistema ortogràfic viable dels proposats fins ara són les *Normes* de l'Institut».

La convergència, doncs, cap a l'ús de la normativa impulsada per Pompeu Fabra fou, al País Valencià, un fet, en part, espontani, en part, producte de les decisions d'algunes plataformes polítiques o literàries en les quals hi havia una consciència clara de la unitat lingüística i una voluntat igualment nítida en favor de la normalització lingüística, una premissa inevitable de la qual era la normativització.

Tanmateix, al País Valencià no havien prosperat els intents d'aconseguir una administració supraprovincial, equivalent a la Mancomunitat de Catalunya, no hi havia organismes que tinguessen autoritat normativa i tant els partits com les empreses editorials a què m'he referit tenien un ressò públic molt minoritari.

El canvi de conjuntura política que es produí el 1931 amb la proclamació de la República creà unes condicions noves. S'havia obert el camí per a unes expectatives de normalització lingüística, d'introducció de la llengua en l'àmbit docent, particularment l'escolar, d'ús del català per part d'organismes públics, de consecució d'un règim autonòmic. En definitiva, la necessitat d'un gest públic que fes visible l'acord quasi unànim sobre el codi ortogràfic que s'havia d'utilitzar es va presentar amb molta més urgència que abans.

Responent a aquesta necessitat, i tal com ho han reconstruït Vicent Pitarch, Josep Daniel Climent i altres estudiosos d'aquell esdeveniment, diverses persones, sobretot a les ciutats de València i Castelló de la Plana, engegaren un procés de converses i contactes epistolars, amb l'objectiu d'arribar sense gaires discursions a un acord viable; són les normes que tot seguit van aparèixer subscriïtes per personalitats i organismes de significació diversa. Els promotors tingueren bona cura d'informar sobre aquestes gestions Pompeu Fabra i probablement d'altres, fora del País Valencià, i també d'obtenir la signatura d'alguna personalitat de la ciutat d'Alacant, molt desvinculada llavors d'aquestes preocupacions.

Durant els anys següents, es va demostrar que la iniciativa era un èxit. Fins i tot quan, en l'ambient de la guerra d'Espanya, es creà el 1937 l'Institut d'Estudis Valencians, que adoptà sense cap vacil·lació l'ortografia de 1932.

Els anys posteriors, malgrat les dificultats creades pel franquisme, consolidaren l'ús d'aquella normativa. A més, el consens s'estengué, més enllà de l'ortografia, a la resta de qüestions gramaticals ja fixades per l'IEC.

L'eficàcia, per tant, de l'acord a què s'arribà en aquesta ciutat ara fa setanta-cinc anys s'ha prolongat fins ara, fins i tot durant la dictadura, gràcies a l'esforç de Carles Salvador, Manuel Sanchis Guarner i d'altres. Tanmateix, cap al final del fran-

quisme, per motivacions polítiques, es revifà l'anticatalanisme al País Valencià, amb el secessionisme lingüístic com a factor de mobilització. En conseqüència, s'arbitraren normes ortogràfiques distintes i successives. La versió de 1981 ha perviscut, gràcies al suport d'institucions públiques i s'han utilitzat en un cert nombre d'obres impreses, infinitament menor que el de les que empen la normativa unitària.

FRANCESC PÉREZ MORAGON
Universitat de València
Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- CLIMENT, Josep Daniel (2007). *Les Normes de Castelló: L'interés per la llengua dels valencians al segle xx*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua.
- PÉREZ MORAGON, Francesc (1982). *Les Normes de Castelló*. València: Eliseu Climent.
- PITARCH, Vicent (2002). *Les Normes de Castelló: Textos i contextos*. Castelló de la Plana: Ajuntament.